

Kako lahko tudi pedagoško vodenje prispeva k celostnemu razvoju in dvigu ravni znanja nadarjenih?

Sanela Kranjec

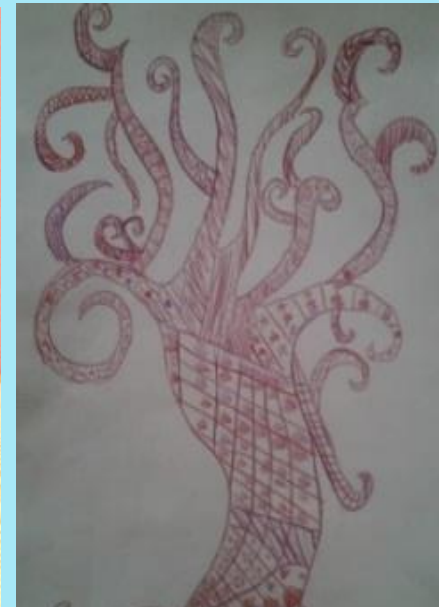
Gaja Kuhar

Dino Vinkovič

Irfan Jahiri in Marcel Kolarič

Iza Šiftar

Maksym Terleckyy

Živa Čizmazija

Blažka Hozjan

Konferenca za ravnatelje vzgojno-izobraževalnih zavodov, Terme Čatež, 20. 8. 2014

Irena Kumer, mag. Tanja Bezić

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

„Nikomur ne smemo dovoliti zapravljanja
časa za učenje, ki ne razteza
njegovih meja.“

(O naravi učenja, Uporaba raziskav za navdih prakse.
Ljubljana, ZRSS, 2013)

Cilji in namen pedagoške delavnice

Udeleženci:

- uzavestijo pomen pedagoškega vodenja tudi za dvig kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci in vpliv konstruktivne povratne informacije ravnatelja na profesionalno rast učitelja ter dvig ravni znanja učencev in dijakov;
- se seznanijo z ugotovitvami nekaterih mednarodnih raziskav o deležu najvišjih dosežkov slovenskih učencev in ugotovitvami spremljanja vzgojno – izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci na vzorcu šol v razvojni nalogi Pedagoško vodenje, dvig ravni znanja in vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi v š. l. 2013/14;
- kritično razmišljajo o uresničevanju pedagoškega vodenja na področju dela z nadarjenimi učenci;
- ugotavljajo, katere systemske spremembe bi bile smiselne, da bi bilo pedagoško vodenje na področju dela z nadarjenimi uspešnejše.

Nadarjeni, nadarjenost , modeli, programi?

Še zmeraj obstajajo različni pogledi na:

- **razmerje** med genetskimi in okoljskimi dejavniki nadarjenosti, med notranjimi in zunanji;
- **merjenje** nadarjenosti in merski instrumenti;
- vlogo in **učinkovitost VIZ programov** za nadarjene;
- **značilnosti nadarjenih učencev** (kvantitativne in/ali kvalitativne razlike);
- **zavirajoča stereotipna prepričanja** (elitizem, posebni programi niso potrebni, nizka samopodoba, itd)

Slovenski Koncept odkrivanja in VIZ dela z nadarjenimi (1999, 2007)

- Nadarjeni ali talentirani so tisti otroci in mladostniki, ki so bodisi na predšolski stopnji, v osnovni ali srednji šoli **pokazali visoke dosežke ali potencialne** na **enem ali več področjih**:

- intelektualnem,
- ustvarjalnem,
- specifično akademskem,
- voditeljskem,
- umetniškem
- psihomotoričnem področju,

in ki, poleg rednega šolskega programa, **potrebujejo posebej prilagojene VIZ programe in aktivnosti** (*meja 90p in več na vsakem področju*).

Koliko in katere nadarjene odkrijemo v OŠ v Sloveniji?

- Npr.: Vpisanih: 100 učencev; evidentiranih: 30
- ID: 25; od tega - 19 na več testih ali/in lestvicah
 - 6 samo na enem testu ali lestvici -
 - 4 samo na testih
 - 2 na eni lestvici

Previsok ali prenizek delež?

Konkretno (22% vzorec OŠ):

*Vpis 3706 → ID 692 -18,7 % na več testih ali lestvicah;
ID 244 - 6,6 % (166 samo na 1 testu;
78 samo 1 lestvica)*

pri 2770 – nismo prepoznali nobene nadarjenosti (90p ali višji)

Ugotovitve in predlogi ekspertne skupine (2011)

Vsekakor bi bilo **mogoče in potrebno** ponuditi še več :

- možnosti za **hitrejše napredovanje**,
 - **dodatnega pouka**,
 - različnih oblik **kooperativnega učenja** ter
 - različnih oblik in metod **individualizacije in diferenciacije** znotraj rednega pouka.
-
- Še okrepiti **projektno in raziskovalno delo** ter različne oblike druženja nadarjenih (**sobotne šole, tabori** itd).
 - Dati **večji pomen načrtnemu spodbujanju osebnega in socialnega razvoja**, npr. z različnimi kulturno – umetniškimi in humanitarnimi dejavnostmi.

Pedagoško vodenje, uveljavljanje temeljnih načel za VIZ delo in celostni razvoj nadarjenih (institucionalna, oddelčna in predmetna raven)

Temeljna načela (Koncept OŠ 1999; SŠ 2007)

- skrb za celostni osebni razvoj nadarjenih (kognitivni, emocionalni, socialni, moralni, telesni),
- upoštevanje posebnih sposobnosti in močnih interesov učenca,
- upoštevanje individualnih osebnostnih značilnosti,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- spodbujanje samostojnosti in odgovornosti,

- širitev in poglobljanje temeljnega znanja,
 - hitrejše napredovanje v procesu učenja,
 - spodbujanje višjih oblik mišljenja in učenja,
 - uporaba sodelovalnih oblik učenja,
-
- raznovrstnost ponudbe ter omogočanje svobodne izbire učencev,
 - uveljavljanje mentorskih odnosov med učenci in učitelji oziroma drugimi izvajalci programa,
 - skrb za to, da so nadarjeni v svojem razrednem in šolskem okolju ustrezno sprejeti,
 - ustvarjanje možnosti za občasno druženje nadarjenih med seboj, glede na njihove posebne potrebe in interese.

Ugotovitve o najvišjih dosežkih naših učencev na mednarodnih raziskavah TIMSS, PIRLS in PISA

Rang	M- 4	%	N - 4	%	B- 4	%	M- 8	%	N- 8	%
1	Sing	43	Sing	33	Sing	24	Taiw	49	Sing	40
2										
3			Finska	20	S-Irska	19				
4					Finska	18				
5										
6	S-Irska	24							Angl	14
7	Angl	18							SLOV	13
8			Madž	13	Irska	16			Finska	13
9							Angl	8		
SLOV		4		7		8		4		

PISA 2012

http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/PISA/PISA2012/PISA%202012%20Povzetek%20rezultatov%20SLO.pdf

- Matematična pismenost (SLOV, 5 in 6. raven – 14%; 6r - 3%)
- Bralna pismenost (SLOV, 5. in 6. raven - 5%; 6.r. - 0,3%)
- Naravoslovna pismenost (SLOV, 5. in 6. raven – 10%; 6.r.-1%)

*Ustvarjalno reševanje problemov (SLOV, 5. in 6. r. - 6,6%)

Rang – 1. Singapur, 2. Koreja, 3. Japonska...8. Kanada, 9. Avstralija, 10. Finska;
(SLOV - 28-31); Znanje:CPS (ni pričakovane linearne povezave!)

- Najvišji povprečni matematični dosežki so v Šanghaju - Kitajska (613 točk), kar za 119 točk višji od Slovenije (501 točka), kar je ekvivalentno približno trem letom šolanja (Šanghaj 6. r - 31%)

Izziv?

Kam torej hočemo in kje smo na področju dela z nadarjenimi?

- Izhodišče za načrtovanje razvoja je vizija nadaljnjega razvoja VIZ dela z nadarjenimi.

- **Kazalniki kakovosti za VIZ delo z nadarjenimi** – pripomoček za analizo stanja in načrtovanje sprememb (za srednje šole jih imamo že od leta 2011 dalje in SŠ jih ocenjujejo kot koristne ali celo zelo koristne).
- **KKNAD OŠ** - OE MB in MS; 62 OŠ - prirejanje srednješolskih in poskusna uporaba v letu 2013/2014;

Osnovna ugotovitev analize o poskusni uporabi KKNAD OŠ 2014 – Kaj menijo šole o njihovem pomenu?

Kazalniki kakovosti (KKNAD OŠ a-oblika) za področje odkrivanja in VIZ dela z nadarjenimi omogočajo (se popolnoma ali se zelo strinjam):

- bolj kakovosten proces samoevalvacije VIZ dela z nadarjenimi - 94%
- bolj kakovostno presojo o naših močnih in šibkih področjih na tem področju VIZ dela - 95%
- bolj kakovostno razvojno načrtovanje za to področje dela - 92 %
- bolj kakovostno oblikovanje akcijskih načrtov za to področje dela - 91%

Ugotovitve spremljave VID v nalogi PV, dvig ravni znanja in vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci

Pozitivne ugotovitve

Odlični primeri prakse:

- sobotne šole za NAD,
- tabori za radovedne in nadarjene z diferenciranimi cilji in vsebinami ter aktivnejša vloga učencev pri pripravi, organizaciji in analizi tabora,
- spremljanje izvajanja INDEP za nadarjene (hospitacije ravnateljev, spremljajo tudi učenci sami),
- sistematično načrtovanje mentorstva učencem pri raziskovalnih nalogah (dosežki),
- spodbujanje in mentorstvo pri pripravah na tekmovanje, različnih natečajih
- načrtno in sistematično usklajevanje potreb in interesov nadarjenega učenca od priprave IP do zaključne evalvacije s strani učiteljev in staršev (brošure z naborom aktivnosti, ki so ciljno in vsebinsko razdelane po posameznih področjih ter so skupno delo učiteljev in staršev),

Ugotovitve spremljave VID v nalogi PV, dvig ravni znanja in vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci

Pozitivne ugotovitve

Pouk:

- v letni pripravi načrtovane oblike in metode notranje diferenciacije in temeljne didaktične strategije ,
- medpredmetno povezovanje in sodelovanje,
- notranja diferenciacija - individualizacija in diferenciacija pri pouku (predvsem vsebina, manj cilji, metode...),
- uporaba sodelovalnih oblik učenja,
- spodbujanje višjih oblik mišljenja,
- dosledno spodbujanje učencev, da utemeljujejo rešitve, odgovore,
- nadarjeni učenci prevzemajo vodilno vlogo v skupini (poročajo, vodijo),
- mape z opredeljenimi aktivnostmi, nalogami, refleksijami in samovrednotenjem dela.

Ugotovitve spremljave VID v nalogi PV, dvig ravni znanja in vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci

Slabosti

- v sprotni pripravi na pouk načrtovane dejavnosti niso usklajene z močnim področjem nadarjenega učenca,
- v sprotni pripravi na pouk ni jasno načrtovano oz. zapisano delo z nadarjenimi
- dejavnosti za doseganje operacionaliziranih ciljev niso ustrezne,
- premajhen delež (celo odsotnost) notranje diferenciacije, individualiziranega dela pri pouku (cilji, metode, oblike, pripomočki),
- individualizacija se kaže v količini (nadarjeni učenci izvajajo vse dejavnosti kot ostali učenci, z dodatnimi nalogami),
- „navidezno“ raziskovalno učenje,
- v premajhni meri se spodbujajo višji miselni procesi,
- v premajhni meri osmišljeno povezovanje in sodelovanje med učitelji (timski pouk, timsko delo),
- odsotnost (samo)evalvacije.

Vir: interna poročila

Pedagoška delavnica

Udeleženci oblikujejo skupine (od 5-6 udeležencev), dobijo delovne liste s preglednico trditvev.

I. INDIVIDUALNO DELO: (5 minut)

- Prosimo vas, da v preglednici označite strinjanje/nestrinjanje s trditvijo.
- Izberite tri trditve in vaše strinjanje/nestrinjanje utemeljite z največ tremi argumenti. Argumente za posamezno trditev zapišite na samolepilni listič.

II. DELO V SKUPINI: (25 minut)

- Prosimo vas, da v skupini izberete vodjo skupine, ki bo usmerjal pogovor in v plenarnem delu predstavil ugotovitve skupine.
- Člani skupine drug drugemu predstavite izbrane trditve z utemeljitvami in si izmenjajte izkušnje.
- V skupini razmislite in izberite dve najbolj zanimivi utemeljitvi.
- Člani skupine samolepilne lističe z utemeljitvami nalepite na plakat ob ustrezni trditvi.

III. PLENARNI DEL: (15 minut)

- Vodja skupine predstavi dve najbolj zanimivi utemeljitvi in pojasni izbor skupine.
- Celotna skupina oblikuje predloge in pobude za učinkovitejše pedagoško vodenje, ki jih predstavnik skupine predstavi na okrogli mizi .

Viri in literatura:

- **Koncept Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli. (1999). Ljubljana.**
Dostopno na
<http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pogenploads/podrocje/as/devetletka>
- **Koncept VID z nadarjenimi dijaki v srednjem izobraževanju. (2007). Ljubljana.**
- **Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Ljubljana.**
- **Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Ur.l. RS, št. 16/07, 20/11, 57/12.**
- **KKNAD za delo z nadarjenimi učenci OŠ. (2013/14). Ljubljana. Gradivo za poskusno uporabo v razvojni nalogi ZRSS v š. I. 2013/14.**
- **Ugotovitve spremljanja pouka v razvojni nalogi ZRSS v š. I. 2013/14.**
- **Mednarodne raziskave in dosežene ravni znanja slovenskih učencev.**
- **Dostopno na:**
http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/TIMSS/TIMMS2011/O%20rezultatih%20raziskave%20TIMSS%202011.pdf
- http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/TIMSS/TIMMS2011/porocilo_timss11_celo.pdf
- **OECD - superministrstvo za šolstvo? Dostopno na:**
http://www.eurydice.si/index.php?option=com_content&view=article&id=8843&Itemid=999

Hvala za pozornost in sodelovanje!

*„Vedno pravijo, da čas spreminja stvari,
v resnici pa jih moramo spreminjati sami.“*

Andy Warhol

